

Nr.înreg:

Documentul este un rezumat al sondajelor online realizate de grupurile de acțiune locală (lideri) privind dezvoltarea rurală în contextul strategiilor relevante elaborate de Consiliul Județean Harghita, cu concluzii și propuneri.

Raport de specialitate

Rezumatul rezultatelor sondajelor online efectuate de Grupurile de Acțiune Locală (lideri) cu privire la strategia de dezvoltare rurală

Întocmit:

Verificat:

Aprobat:

Cuprins

1. Abstract	2
2. Introducere	2
3. Metodologie	2
4. Analiza datelor	3
4.1. GAL Csík Leader	3
4.2. Asociația GAL Homoród-Küküllő Leader	5
4.3. Asociația GAL Sóvidék-Hegyalja	7
Pentru strategii județene	7
5. Concluzii.....	10
6. Propuneri	12

1. Abstract

Grupurile de acțiune locală (liderii) realizează în mod regulat sondaje online privind dezvoltarea rurală. În județul Harghita sunt activi următorii lideri:

- GAL Csík Leader
- Grupul de Acțiune Locală pentru Dezvoltarea Regiunii Giurgeu (G10)
- Asociația GAL Homoród-Küküllő Leader
- Asociația GAL Sóvidék-Hegyalja

Am trimis un e-mail conducerii liderilor pentru a le cere să ne trimită rezultatele sondajelor online. Dintr-o discuție telefonică cu Grupul de Acțiune Locală pentru Dezvoltarea Regiunii Giurgeu, a reieșit clar că sondajul lor nu a fost considerat reprezentativ, astfel încât concluziile și recomandările din raport s-au bazat pe datele celorlalți 3 lideri, în comparație cu strategiile județene relevante.

Protecția mediului, durabilitatea, dezvoltarea turismului și diversificarea economică în regiune sunt esențiale pentru dezvoltarea rurală și economică. Printre măsuri se numără protecția activelor naturale, regenerarea economică și reducerea emigrației tinerilor. De asemenea, se va acorda prioritate formării și transferului de cunoștințe în domeniile agriculturii, turismului și mediului. Cooperarea și implicarea comunităților locale vor fi, de asemenea, esențiale pentru promovarea dezvoltării durabile și a diversificării economice, în special în domeniile inovării și digitalizării.

2. Introducere

Scopul principal al raportului este de a colecta rezultatele sondajelor online realizate de grupurile de acțiune locală menționate mai sus în contextul Strategiei de Dezvoltare Rurală, de a le sintetiza și de a face recomandări pentru a completa și perfecționa Strategia de Dezvoltare Rurală a județului Harghita.

În același timp, concluziile trase sunt comparate cu strategiile județene (strategia de dezvoltare rurală, strategia de dezvoltare economică, strategia de dezvoltare spațială).

3. Metodologie

Concluziile și recomandările au fost extrase din cercetarea secundară, folosind date din sondajele online efectuate de către lideri, precum și cele formulate în strategiile județene.

Pentru acest raport au fost analizate următoarele documente:

- rezultatele sondajului online
- Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita 2021-2030
- Strategia de dezvoltare economică - Harghita 2030
- Strategia de dezvoltare spațială a județului Harghita 2015-2020-2025

4. Analiza datelor

Pe baza rezultatelor sondajelor online furnizate de liderii județeni, următoarele aspecte ar trebui să fie luate în considerare la extinderea și perfecționarea strategiei de dezvoltare rurală.

4.1. GAL Csík Leader

Pentru a obține rezultatele, au fost realizate interviuri semi-structurate și consultări individuale cu primarii din zonă și au fost pregătite chestionare.

Rezultatele interviurilor

Cele 16 interviuri au fost realizate cu reprezentanți ai societății civile (12 persoane), reprezentanți ai sectorului de afaceri (2 persoane), un reprezentant al autorității locale și un reprezentant al liderului Csík.

Tipurile de idei de proiecte identificate în cadrul interviurilor

Mediu și climă:

- protejarea patrimoniului, a peisajelor naturale și al siturilor de înaltă valoare
- intervenții de gospodărie a apei: măsuri naturale de retenție a apei, instalații pentru captarea excesului de apă
- studii privind atenuarea schimbărilor climatice

Dezvoltarea economică:

- înființarea și/sau dezvoltarea de întreprinderi neagricole
- înființarea centrelor de resurse pentru stimularea spiritului antreprenorial și a mediului de afaceri

Agricultură:

- consolidarea consultanței de specialitate pentru fermierii din teritoriu prin centre de resurse
- promovarea agriculturii tradiționale și creșterea valorii adăugate a produselor locale
- promovarea integrării verticale și orizontale în agricultură
- transferul de cunoștințe către fermieri în domeniul protecției mediului și al patrimoniului construit

- accesul pe piață al produselor agricole

Turism:

- ocrotirea tradițiilor locale în turismul rural
- crearea centre de vizitatori pentru produse locale
- înființare puncte gastronomice locale

Rezumatul consultărilor individuale cu primarii din teritoriu

Tipurile de idei de proiecte identificate

Mediu și climă:

- rezolvarea problemei câinilor fără stăpân
- echipamente de colectare automată a coletelor în zonele rurale, sistem de garanție de returnare (SGR)
- diguri mobile împotriva inundațiilor
- programe educaționale privind colectarea și reciclarea deșeurilor

Rezultatele chestionarelor

În total, au fost completate 85 de chestionare, dintre care 68 au fost completate online.

Municipalități: Ciucsângeorgiu, Sâncrăieni, Frumoasa, Mihăileni, Sântimbru, Sânmartin, Lunca de Jos, Miercurea Ciuc, Rcu, Păuleni-Ciuc, Mădăraș, Siculeni, Tușnad, Băile Tușnad, Cârța, Plăieșii de Jos, Dănești, Lleiceni, Sândominic, Tomești.

Pentru marea majoritate a municipalităților (63), sectorul agricol este cel mai important din punct de vedere economic.

Ce tipuri de intervenții considerați că sunt necesare pentru comuna dumneavoastră?

- înființarea și dezvoltarea întreprinderilor neagricole: potrivit a 56 de respondenți
- sprijin pentru investiții în integrarea agriculturii și a mediului: 21 de respondenți au declarat că

Clasificarea ideilor de proiect și numărul acestora pe baza chestionarelor

- înființare întreprinderi non-agricole: 18
- dezvoltarea afacerilor non-agricole: 19
- lanț scurt alimentar: 5
- smart village:1
- protecția mediului: 6

4.2. Asociația GAL Homoród-Küküllő Leader

Au fost interviewate 17 așezări cu 408 respondenți (Cristuru Secuiesc, Vlăhița, Lueta, Șimonești, Mugeni, Căpâlnița, Dârjiu, Feliceni, Ulieș, Atid, Porumbeni, Mărtiniș, Ocland, Merești, Secuieni, Avrămești, Săcel).

În chestionar se întreba cât de mulțumiți sunt de condițiile economice, sociale și de dezvoltare actuale.

Ocupație

- 33,68% funcționar public
- 25% angajați
- 17% antreprenor
- 25% în concediu de creștere a copilului, șomeri, studenți, gospodine sau pensionari

Satisfacție (pe o scară de la 1 la 10)

- economie locală: 4,83
- turism: 4,19
- viață socială: 5,51
- viabilitate: 6,61

Evaluarea aspectelor economice (pe o scară de la 1 la 5)

- posibilități de angajare (1,88)
- sprijin scăzut pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor (2,25 și, respectiv, 2,52)
- oportunități reduse de investiții (2,54)
- infrastructura de transport precară (2,51)
- moderat mulțumiți de agricultură și zootehnie (3,06 și, respectiv, 3,19)

Evaluarea aspectelor turistice (pe o scară de la 1 la 5)

- menținerea și promovarea patrimoniului natural și construit (2,41 - 2,96)
- moderat mulțumiți de evenimentele care atrag vizitatori în comune (3,10)

Evaluarea aspectelor negative (pe o scară de la 1 la 5)

- pagube semnificative cauzate de animalele abandonate și de animalele sălbatice (3,63)
- gestionarea deficitară a deșeurilor (2,89)
- problema clădirilor abandonate (2,57)

Evaluarea potențialului unei așezări de a contribui la dezvoltarea sa (pe o scară de la 1 la 5)

- tradițiile locale în domeniul agriculturii, al meșteșugurilor și al producției alimentare sunt adecvate (2,88 și, respectiv, 2,86)
- modul în care sunt vândute produsele locale este menționat ca un punct forte (2,61)

Evaluarea prezenței factorilor care împiedică dezvoltarea așezării (pe o scară de la 1 la 5)

- producătorii locali nu reușesc să-și vândă produsele, o problemă pentru 38% dintre respondenți
- o treime dintre respondenți consideră că nu se pot adapta la schimbările climatice din cauza lipsei de strategii și de tehnologii și că lipsa infrastructurii de bază (drumuri, electricitate, salubritate) este, de asemenea, o problemă.
- 62% consideră că un interes sporit pentru turismul rural și ecoturism ar putea fi o soluție, precum și reintegrarea tinerilor în societate.
- 57% spun că există un interes crescând pentru produsele agricole și meșteșugurile locale
- mai mult de jumătate consideră că tehnologiile ecologice și practicile agricole durabile pot contribui, de asemenea, la dezvoltare

Factori care împiedică dezvoltarea (pe o scară de la 1 la 5)

- două treimi dintre respondenți consideră că migrația în străinătate a tinerilor, îmbătrânirea populației și lipsa forței de muncă calificate sunt semnificative
- jumătate dintre respondenți consideră, de asemenea, sărăcirea ca fiind o problemă

Distribuția cererilor pe teme

- 34% pentru dezvoltarea și prelucrarea produselor
- 22% investiții agricole sub formă de cooperare

Tipuri de realizare pentru care respondenții intenționează să aplice în viitor

Turism, evenimente: dezvoltarea agroturismului, a gastronomiei locale, a fermelor tradiționale cu animale tradiționale.

Afacere: magazin de produse locale

Agricultură și zootehnie, producția de produse: achiziționare familii de albine, cultivarea și prelucrarea plantelor medicinale și de ceai, înființarea unui atelier de fabricare a brânzeturilor, înființarea unei plantații de castani, investiții în agricultură, achiziționarea și modernizarea de utilaje agricole, utilaje pentru prelucrarea lemnului, achiziționarea unui uscător de lemn, fermă de capre și atelier artizanal pentru prelucrarea laptelui, producție animală, unitate de prelucrare a cărnii, viticultură, producție de vin, atelier de prezentare, producție pentru prelucrarea alimentelor

Tendențe de învățare

- 77% vor să-și îmbunătățească abilitățile profesionale, 3% pentru a evita pierderea locului de muncă

Cursurile de cel mai mare interes

- agricultură, grădinărit: 40
- turism, agroturism, turism rural, gastronomie, ospitalitate: 37
- zootehnie, apicultură: 11
- cunoașterea și cultivarea plantelor medicinale: 8
- produse de brânză, prelucrarea laptelui: 7
- agricultură (silvicultură, durabilitate): 5

Tendențe de consum de materiale educaționale

- cele mai populare: materiale legate de stilul de viață și de sănătate, precum și materiale despre atracții și programe turistice
- popular, de asemenea: mediu și durabilitate, produse locale

4.3. Asociația GAL Sóvidék-Hegyalja

Municipalități: Praid, Sovata, Lupeni, Dealu, Sâncrai, Satu Mare, Ocna de Jos, Fântâna Brazilor, Tibod, Sicasău, Atia, Fâncel, Ulcani, Bisericani, Firtușu, Păuleni, Satu Mic, Deșaf, Sub Cetate, Săcădat

Aproximativ 30% dintre respondenți sunt antreprenori și aproximativ 7% sunt fermieri.

Ordinea importanței (pe o scară de la 1 la 10)

- crearea de noi întreprinderi de succes: 7,3
- vânzări de alimente locale: 7,2
- gestionarea durabilă a pădurilor: 6,2
- digitizare: 4,7

Ce subiecte sunt necesare?

- măsuri de mediu: 93%.
- economie circulară: 88%.
- Animale: 72%.

Pentru strategii județene

Strategia de dezvoltare spațială a județului Harghita 2015-2020-2025

Analiza SWOT a strategiei se referă separat la mediu și conservare. Frecvența din ce în ce mai mare a evenimentelor climatice extreme, cum ar fi fluctuațiile frecvente de temperatură, furtunile sau resursele scăzute de apă subterană în zonele montane înalte, sunt identificate ca puncte slabe. Programele europene și naționale pentru conservarea și protecția elementelor de mediu (de exemplu, solul, apa, aerul, biodiversitatea) ar putea fi o soluție.

În domeniul educației, rețeaua de primărie prezintă un declin în ceea ce privește învățământul profesional și un răspuns slab la nevoile specifice ale județului. În același timp, numărul tinerilor din mediul rural care urmează cursuri de perfecționare și înscrierea în școli este în scădere.

În ceea ce privește sectorul de afaceri, numărul de persoane angajate în agricultură este ridicat, dar dimensiunea exploatațiilor agricole este mică. Marea majoritate a firmelor se încadrează în categoria microîntreprinderilor și a IMM-urilor, doar 30 de companii având peste 500 de angajați în județ. Industria județului este orientată în principal către utilizarea resurselor locale, prelucrarea lemnului, prelucrarea alimentelor, textile și pielărie. Din cauza lipsei unor structuri economice complexe, unul dintre principalele neajunsuri este valoarea adăugată scăzută a producției. Creșterea competitivității regionale poate reprezenta un risc, deoarece structura economică a întreprinderilor locale este subdezvoltată și este necesară o mai bună exploatare a potențialelor avantaje competitive.

În perioada următoare se preconizează o scădere a populației cu cel puțin 10%, cu precădere în mediul rural, unul dintre principalele motive fiind dificultățile de înființare și funcționare a exploatațiilor agricole (acces la venituri, utilități) și declinul demografic datorat unor cauze naturale (îmbătrânire, mortalitate). Printre altele, factorii menționați mai sus reprezintă nivelul scăzut al investițiilor directe în județ și cea mai mică valoare a exporturilor din regiune. În același timp, diversitatea și cantitatea resurselor sunt subexploatate, pădurile, terenurile agricole, resursele minerale și medicinale fiind resursele primare, iar resursele derivate și bunurile de consum fiind limitate de accesul la terenuri.

Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita 2021-2030

Datorită structurii teritoriale și economice a județului, județul Harghita este preponderent rural, 60% din teritoriul său este agricol, astfel încât economia este puternic dependentă de agricultură, iar cultivarea cartofului este o cultură tradițională.

În ceea ce privește producția animalieră, creșterea ovinelor și bovinelor este cea mai răspândită, județul Harghita având cea mai mare suprafață de pășuni din România. Cu toate acestea, atât producția vegetală, cât și cea animală au înregistrat o tendință de scădere în ultimii ani. Pădurile acoperă aproximativ 34% din teritoriul județului.

Strategia se concentrează pe îmbunătățirea calității vieții prin maximizarea utilizării resurselor naturale și umane existente, reducerea impactului negativ al schimbărilor climatice și promovarea responsabilității sociale în zonele rurale.

În agricultură, aceasta joacă un rol crucial în protejarea mediului, dar și în conservarea biodiversității. Prin urmare, este necesar să se asigure cooperarea locală și regională, inovarea, transferul de cunoștințe și promovarea produselor locale.

Accesul la servicii de bază poate fi, de asemenea, important, cum ar fi consultanța privind redactarea proiectelor, serviciile financiare sau de formare, ca să nu mai vorbim de furnizarea de servicii publice în zonele rurale (sănătate, educație, mobilitate).

Un alt aspect al strategiei de dezvoltare rurală este industrializarea spațiului rural pentru a preveni mutarea populației, pentru a atrage investitori și pentru a face zonele rurale atractive. Pentru a atrage tinerii, este necesar să se consolideze legătura dintre emigranți și orașele lor de origine, identificând modalități de încurajare și de facilitare a întoarcerii celor plecați.

Merită să abordăm separat aspectele legate de silvicultură, cu gestionarea durabilă a pădurilor, inovațiile în prelucrarea lemnului și comercializarea fructelor de pădure.

Strategia de dezvoltare economică a județului Harghita 2030

Strategia evidențiază tendința de scădere a populației și procesul de îmbătrânire a populației în județul Harghita, dar și gradele diferite de urbanizare a municipalităților și dependența acestora de agricultură. În ceea ce privește cifra de afaceri, cea mai mare cifră de afaceri a fost generată de comerțul cu ridicata, urmat de comerțul cu amănuntul și producția de băuturi, cei mai mulți angajați lucrând în comerț.

Printre obiectivele-cheie se numără creșterea competitivității economiei, îmbunătățirea calității vieții și a standardelor de viață, gestionarea durabilă a resurselor și reducerea disparităților dintre zonele urbane și rurale.

Obiectivele de mai sus pot fi atinse, printre altele, prin extinderea și modernizarea infrastructurii de bază, prin crearea unui mediu de afaceri, prin îmbunătățirea competitivității economiei, prin crearea de locuri de muncă, prin sprijinirea zonelor rurale pentru a recupera decalajul și prin dezvoltarea turismului.

Lipsa resurselor umane calificate este unul dintre obstacolele în calea dezvoltării economice a județului, care este strâns legată de lipsa unei formări adecvate a forței de muncă, de un învățământ neadaptat la nevoile pieței și de lipsa cercetării și inovării.

Una dintre prioritățile strategiei este dezvoltarea durabilă a zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și a silviculturii, precum și dezvoltarea echilibrată a acestora, păstrând în același timp biodiversitatea.

5. Concluzii

Cea mai mare parte a populației active din județul Harghita este angajată în sectorul agricol, iar zonele sale sunt preponderent rurale, cu aproximativ 60% din suprafața agricolă. Județul Harghita are cea mai mare suprafață de pășuni din țară și, prin urmare, agricultura este importantă.

Pe baza celor de mai sus, ținând cont de sondajele online realizate de grupurile de acțiune locală și de strategiile elaborate de Consiliul Județean Harghita, se pot trage următoarele concluzii și se pot identifica orientările de dezvoltare.

1. Mediu și sustenabilitate:

- promovarea tehnologiilor ecologice și a practicilor durabile și adaptarea la schimbările climatice
- promovarea gestionării durabile a pădurilor
- promovarea eficienței energetice

2. Aspectul socio-demografic:

- îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din zonele afectate de fenomene demografice negative
- adaptarea sistemului educațional la cerințele actuale ale pieței muncii
- digitalizarea educației
- îmbătrânirea populației, emigrarea tinerilor și prevenirea depopulării

3. Aspectul economic:

- diversificarea în sectoare
- industrializarea zonelor rurale pentru recuperarea decalajelor
- crearea de condiții urbane în zonele rurale pentru a preveni migrația rurală-urbană
- crearea unui mediu antreprenorial prietenos care să încurajeze spiritul antreprenorial
- atragerea tinerilor înapoi acasă și crearea condițiilor pentru acest lucru.
- îmbunătățirea calității formării profesionale
- digitalizarea în administrație, care va facilita birocrăția
- stimularea cercetării și inovării pentru a stimula competitivitatea
- promovarea cooperării între lucrători și angajatori pentru a dezvolta o formare profesională adecvată

- dezvoltarea de parteneriate public-privat pentru a îmbunătăți calitatea mediului și a infrastructurii rurale în vederea atragerii de investiții
- dezvoltarea resurselor umane și punerea în practică a noilor tehnologii
- creșterea competitivității întreprinderilor, ținând seama de nevoile consumatorilor
- identificarea de noi piețe și oportunități de export
- sprijin pentru crearea de asociații și cooperative
- îmbunătățirea calității infrastructurii publice
- necesitatea de a încuraja investițiile în serviciile economice și sociale pentru a reduce deficitul dintre exporturi și importuri

Agricultură:

- diversificarea și extinderea producției vegetale prin intermediul unei rețele de exploatații agricole, bazate pe facilități de colectare și prelucrare a produselor agricole
- dezvoltarea unui sector zootehnic eficient și diversificat, bazat pe resursele naturale locale
- promovarea agriculturii ecologice, folosind metode care respectă mediul înconjurător
- gestionarea prudentă a resurselor naturale în sectorul agricol, într-un mod specific din punct de vedere teritorial, reducând impactul negativ asupra mediului și consolidând veniturile micilor exploatații agricole
- crearea de locuri de muncă în zonele rurale fără acces la zonele urbane
- creșterea calității și a cantității serviciilor oferite întreprinzătorilor și agricultorilor din mediul rural
- cooperare agricolă, sprijin pentru parteneriate și asociații de prelucrare
- dezvoltarea unui sistem de consultanță de specialitate
- încurajarea fermierilor să se orienteze către produse ecologice, de specialitate
- creșterea atractivității zonelor rurale pentru tineri
- lupta împotriva sărăciei
- îmbunătățirea calității vieții
- promovarea produselor tradiționale, locale și a mărcilor locale în spiritul unui lanț alimentar scurt
- asigurarea de piețe de desfacere pentru produsele locale

4. Turism:

- dezvoltarea turismului montan și de agrement bazat pe resurse naturale și culturale
- menținerea unui interes sporit pentru agroturism și ecoturism
- crearea de oportunități de formare pentru forța de muncă din turism
- să exploateze potențialul turistic al județului

Având în vedere toate acestea, se poate spune că, în domeniul protecției mediului și al sustenabilității, este extrem de important să se pună în aplicare în regiune măsuri care să includă protecția peisajelor naturale și a valorilor de mediu, precum și programe și proiecte care vizează atenuarea schimbărilor climatice. Există, de asemenea, un accent pe dezvoltarea turismului, care include conservarea tradițiilor locale și a valorilor naturale, precum și o atenție deosebită acordată atracțiilor turistice, experiențelor gastronomice și programelor culturale. În plus, este nevoie de o diversificare economică, care ar putea crea oportunități de regenerare economică în zonele rurale și ar putea reduce migrația în străinătate a tinerilor. De asemenea, este necesar să se pună accentul pe formare și pe transferul de cunoștințe, în special în domeniile agriculturii, turismului și mediului, pe programe și cursuri de formare care să răspundă nevoilor și provocărilor în schimbare ale pieței.

6. Propuneri

În lumina concluziilor de mai sus, au fost făcute următoarele propuneri pe diferite teme.

1. Mediu și sustenabilitate:

- studii privind impactul schimbărilor climatice
- continuarea infrastructurii de bază (electricitate, canalizare, drumuri)
- utilizarea programelor europene și naționale pentru protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător
- evaluarea și reducerea pagubelor provocate de animalele sălbatice
- gestionarea durabilă a pădurilor prin întreținerea drumurilor forestiere și prin acordarea de atenție post-exploatare.
- utilizarea surselor alternative de energie
- protejarea și îmbunătățirea calității solului, în special în agricultură

2. Aspectul socio-demografic:

- sprijin specific pentru îmbunătățirea și modernizarea calității locuințelor și pentru reabilitarea infrastructurii de utilități, în special în zonele în care populația este în curs de îmbătrânire și în declin
- crearea mai multor centre de formare profesională, cu participarea diferiților agenți economici și instituții

3. Aspectul economic:

- existența și dezvoltarea întreprinderilor neagricole
- construirea unei rețele digitale bine coordonate în administrațiile publice, care să poată fi interconectată cu alte sisteme

- să contribuie la veniturile populației locale prin utilizarea eficientă a lemnului
- crearea de parcuri industriale
- crearea de parteneriate între producătorii locali și companiile producătoare pentru a facilita comercializarea produselor locale
- organizarea de cursuri de formare antreprenorială pentru elevi și tineri
- crearea de programe de ucenicie pentru tineri, care să le ofere acestora o experiență practică

Agricultură:

- promovarea vânzării de fructe de pădure
- sprijinirea asociațiilor de prelucrare a fructelor și ciupercilor și promovarea vânzărilor pe piețele locale
- asistență tehnică pentru ca fermierii să beneficieze de sprijinul financiar nerambursabil
- acordarea de asistență în ceea ce privește consilierea privind respectarea normelor sanitare și veterinare
- viziunea grupurilor de producători pentru a asigura transferul de cunoștințe și adaptarea la cerințele europene
- crearea de ferme model
- crearea de magazine locale
- agricultura ecologică pe terenuri agricole dezafectate

4. Turism:

- dezvoltarea și inovarea structurilor de cazare turistică, extinderea localurilor gastronomice locale
- dezvoltarea de trasee forestiere pentru turiști
- existența unor centre de vizitare a produselor locale
- crearea unui sistem comun de turism la nivel județean, de mari dimensiuni, pentru turism

Ținând cont de strategiile județene și de rezultatele sondajelor online realizate de grupurile de acțiune locală, recomandările formulate se concentrează pe patru domenii principale. În general, cooperarea în domeniul dezvoltării durabile și al diversificării economice sunt cele mai importante în regiune. În același timp, se acordă prioritate extinderii programelor de formare profesională și oferirii de oportunități de dezvoltare profesională care să fie în concordanță cu nevoile pieței și cu cererea de pe piața muncii. Este nevoie de dezvoltarea întreprinderilor agricole, dar și de consolidarea sectorului serviciilor.

AGENȚIA DE DEZVOLTARE JUDEȚEANĂ HARGHITA

CIF:35365620, Miercurea Ciuc, Piața Libertății 5.

Tel:+4-0266-207701-1608 office@adehar.ro

www.adehar.ro www.investinhargita.ro

www.foresinharghita.ro www.hargitahazavar.ro

Inovarea și digitalizarea se află în centrul tuturor sectoarelor, de la agricultură la turism. În același timp, poate fi utilă implicarea comunității locale în procesele de planificare și dezvoltare pentru a se asigura că inițiativele reflectă cu adevărat nevoile locuitorilor.